

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2

DEVELOPING CREATIVENESS USING CREATIVE ACTIVITIES SET FOR
KINDERGARTEN 2 STUDENT

สุกัญญา ทองทัน*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุกุล จินตวัณช์**

ดร.สุคนธ์ แผงศรีสาร**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ 80/80 ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผล ศึกษาผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกก่องหนองแขวงยาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรง ค่าความเชื่อมั่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 85.46/88.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.7051 แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70.51
3. นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เฉลี่ยร้อยละ 78.57 และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 90
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop creative activities set to reach the standard of efficiency 80/80, to study the effectiveness index of the creative activities set, the student's satisfaction on the learning using creative activities set for kindergarten 2 student.

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยอีสาน

** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสาน

The target group was 20 students in kindergarten 2 students in the second semester of 2010 academic year of Ban Khokkong Nongwangyao school under the office of Udon Thani Primary Educational Service Area 1. The research instruments used in this research included the developed creative activities, creative test and the satisfaction questionnaire. The statistics used to the data analyzing were validity, difficulty, discrimination power, reliability, percentage, mean, standard deviation.

The results were as follows:

1. The efficiency of the creative activities set for kindergarten 2 student was 85.46/88.02 Which was higher than the efficiency criterion
2. The effectiveness index of the creative activities set for kindergarten 2 students was 0.7051 indicating that the students had been developed to the level of 70.51%
3. The students creativeness scores after using the creative activities set was 78.57% and 90% of the students passed the criterion
4. The students satisfaction with the learning activities as a whole was at the high level

ภูมิหลัง

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงความคิดหลากหลายทิศทาง หลายแง่มุม โดยนำประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานทำให้เกิดความคิดใหม่อันนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสภาพการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้มีความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพของชีวิตที่ดี และสังคมมีความเจริญก้าวหน้า จะเห็นได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์มีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น นักเรียนและเยาวชนของชาติจึงควรได้รับการฝึกทักษะการคิดให้มีความคิดสร้างสรรค์แต่เยาว์วัย (สุนทร สีนธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สีนธพานนท์. 2552 : 29) สอดคล้องกับแนวคิดของ อารี พันธุ์มณี (2546 : 2) ว่าประเทศใดที่สามารถแสวงหา พัฒนา และดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากเท่าใดก็ยิ่งมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากทั้งต่อบุคคลและสังคม ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนปฐมวัยที่มีอายุ 3-5 ปี ซึ่งนับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งของประเทศชาติ เพราะนักเรียนวัยนี้เป็นช่วงระยะสำคัญของการพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2550 : 1) นั้นแสดงว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ และยังเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศ การศึกษาไทยจึงมุ่งส่งเสริมผู้เรียนด้านคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 2)

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเพราะเป็นการพัฒนาคุณภาพคนให้ยั่งยืน เนื่องจากนักเรียนปฐมวัยเป็นวัยที่เต็มไปด้วยพลัง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำสิ่งใหม่ๆ ชอบประกอบกิจกรรมด้วยตนเองอย่างอิสระ เป็นวัยที่มีการพัฒนาและเจริญงอกงามสูงมากทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาจะเห็นว่ากฎหมายการศึกษาได้บัญญัติแนวการจัดการศึกษาไว้ชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มี

จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้จะต้องจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดย ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (วัฒนา มัคคสมัน, 2550 : 3-4) จะเห็นว่ากระทรวง ศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย และได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการ จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีอายุ 3-5 ปี มุ่งให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และเติบโตเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพของสังคม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ เป็นมาตรฐาน เดียวกัน ดังนั้นสถานศึกษาควรยึดหลักการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมนักเรียนปฐมวัยทุกประเภท อบรม เลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของนักเรียนตามบริบทของ ชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย พัฒนานักเรียนโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์การ เรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข ตลอดทั้งประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน (กรมวิชาการ, 2546 : 5) ซึ่งในปัจจุบันการศึกษาจะให้ความสำคัญด้านการพัฒนาสติปัญญาของนักเรียน เพราะสติปัญญาเป็น ความสามารถของสมองที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามธรรมชาติและลำดับขั้นตอนของวัย ซึ่งตรงกับทฤษฎีพัฒนาการทาง สติปัญญาของ เพียเจต์ (Piaget) ที่ว่าการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปตามที่เชื่อว่าพัฒนาการทางสติปัญญาจะเป็นไปตามลำดับขั้นของ วัย ไม่ควรเร่งนักเรียนให้ข้ามจากพัฒนาการหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดผลเสีย แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริม พัฒนาการของนักเรียนในช่วงนักเรียนกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว (ทิศนา แคมมณี. 2553 : 64) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจุดหมายข้อที่ 9-12 ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่มุ่งพัฒนาด้าน สติปัญญา ได้แก่ การใช้ภาษาสื่อสาร มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย มีจินตนาการและความคิด สร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ (กรมวิชาการ. 2546 : 31)

การจัดประสบการณ์สำหรับนักเรียนปฐมวัย มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ได้จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของ กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยครูผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับ นักเรียน กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนได้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกและ เห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะ การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์มีหลายวิธี เช่น การจัดกิจกรรม เคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริม ประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง และเกมการศึกษา อาจใช้เทคนิคเสริมโดยการเล่านิทาน การเล่นเกม ปริศนาคำทาย หรือการตั้ง คำถาม กิจกรรมสร้างสรรค์สามารถจัดมีหลากหลาย ประกอบด้วย การวาดภาพ การระบายสี การปั้น การฉีก ตัดปะ การพิมพ์ ภาพ การร้อยวัสดุ การสาน และการประดิษฐ์ ดังนั้น ครูจึงควรจัดประสบการณ์กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ เรียนรู้อย่างมีอิสระ ได้แสดงออกทางความคิดเห็นให้เกิดสติปัญญาตามความคิด ความสนใจ และความถนัดของนักเรียน จะช่วยให้

นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น เป็นการพัฒนานักเรียนแบบองค์รวมเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของนักเรียนแต่ละคนอย่างเต็มที่ตามความสามารถ ความถนัดที่หลากหลายมากมายของการทำงาน ของสมอง

ชุดกิจกรรม เป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งที่มีลักษณะของสื่อประสม เพื่อจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางและบรรลุจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นแนวทางอย่างดีสำหรับครู ถึงแม้ครูที่ไม่มีความรู้ ความชำนาญในการสอนระดับปฐมวัย ก็สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ครู ทำให้ครูมีความมั่นใจยิ่งขึ้น การเรียนรู้ของนักเรียนมีมาตรฐานเดียวกัน ชุดกิจกรรม ประกอบด้วยคู่มือการใช้สำหรับครูซึ่งมีการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดประสบการณ์ การประเมินผลที่เป็นระบบ ตลอดจนแบบประเมินต่างๆ ประโยชน์ของคู่มือการจัดกิจกรรมว่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ชุดกิจกรรมจึงเป็นเครื่องมือหรือแนวทางสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผู้สอนต้องคำนึงถึงธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคนว่ามีความแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง มีความอยากรู้อยากเห็น และชอบความท้าทาย มีการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังจากการทดลองตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ของ กิลฟอร์ด (Guilfoed. 1967 : 145-151 ; อ้างถึงใน สุคนธ์ สิ้นพานนท์. วรรัตน์ วรณเลิศลักษณ์ และ พรณี สิทธานนท์, 2552 : 31-33) คือ ความคิดคล่อง ความคิดริเริ่ม ความยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ความคิดสร้างสรรค์หากได้มีการพัฒนาฝึกฝนในนักเรียนแรกเกิดถึง 5 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความคิดจินตนาการสูง สามารถพัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ให้เพิ่มขึ้นได้ เพราะการกระตุ้นตั้งแต่แรกเกิดเท่ากับเป็นการวางรากฐานการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในวัยที่สูงขึ้น

การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกกองหนองแขวงยาว ปีการศึกษา 2553 พบว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง ผลการพัฒนากิจการด้านความคิดสร้างสรรค์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ถึงปรับปรุง สืบเนื่องจากการปฏิบัติกิจกรรม การตรวจผลงาน และการสนทนาซักถาม เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่านักเรียนมีปัญหาด้านการปั้น การวาดภาพ การระบายสี และการสร้างภาพด้วยวัสดุต่างๆ ผลงานมีรูปแบบซ้ำๆ ไม่มีความหลากหลายหรือแปลกใหม่ ลอกเลียนแบบผู้อื่น นักเรียนบางคนสร้างผลงานไม่ได้ถ้าไม่มีตัวอย่างให้ดูหรือครูต้องคอยชี้แนะอย่างใกล้ชิด สภาพปัญหาดังกล่าวสรุปสาเหตุได้ 3 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านครู และด้านสื่อ กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาด้านนักเรียน คือ ขาดทักษะการคิดสร้างสรรค์ ขาดการวางแผนที่ดี ขาดความมั่นใจในการตัดสินใจ การเลือกปฏิบัติกิจกรรม การแก้ ปัญหา และไม่สนใจเรียน ด้านผู้สอน คือ ครูไม่มีวุฒิการศึกษาสาขาปฐมวัย ขาดทักษะด้านศิลปะ ขาดเทคนิคในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และด้านสื่อ คือ สื่อไม่เหมาะสม ไม่มีคุณภาพ วัสดุที่ใช้หายากและมีราคาแพง สาเหตุเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของนักเรียน หากไม่รีบแก้ไขให้ตรงประเด็น จะก่อให้เกิดปัญหาด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษาต่อไป การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่ดีควรคำนึงถึง คือ ความสนใจและความต้องการของนักเรียน การสร้างสื่อที่มีคุณภาพ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น ดังนั้น การจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นสื่อที่นำมาใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ชุดกิจกรรมเป็นสื่อการสอนที่ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ที่สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ที่มาตรฐานการเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ในการจัด การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ระพินทร์ โพธิ์ศรี. 2550 : 1) และการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความสามารถของตนเอง ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี โดยครูคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม โดยใช้สื่อการสอนแบบต่างๆ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง (สุชานันท์ ทองดี. 2553 : 44) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแมมมณี (2553 : 68-70) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยมที่ให้ความสำคัญของมนุษย์ว่า มีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ และมีแรงจูงใจที่จะพัฒนาศักยภาพของตน หากบุคคลได้รับอิสรภาพและเสรีภาพ มนุษย์ก็จะพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่

สมบูรณ์ รวมถึงความรู้สึกของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก เพราะความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีบทบาทในการร่วมตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกก่องหนองแขวงยาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมและศึกษาความพึงพอใจ และใช้เป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการวิจัย ดังนี้

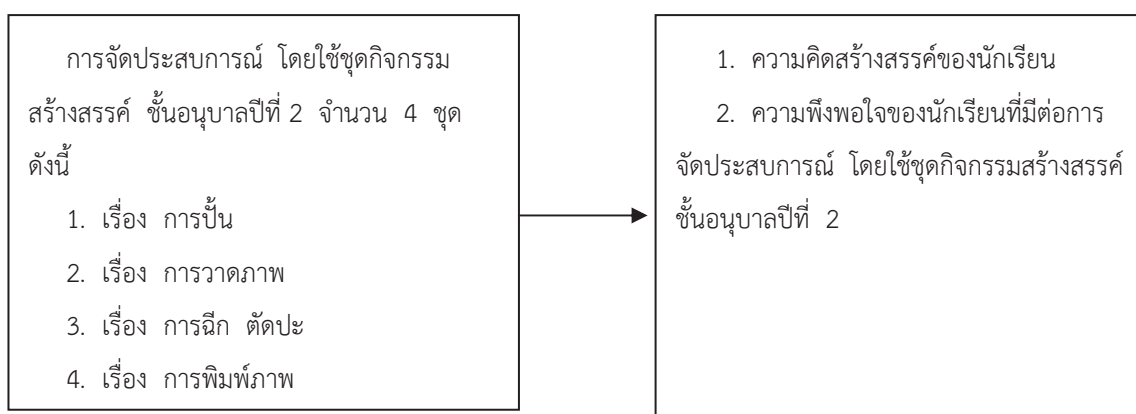
1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
 2. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนด
 3. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ให้นักเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป
 4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์
- ชั้นอนุบาลปีที่ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนบ้านโคกก่องหนองแขวงยาว งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย แบบแผนการวิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น แบบ One-shot case study เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกก่องหนองแขวงยาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 20 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 45)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ชนิด ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 เรื่อง การปั้น ชุดที่ 2 เรื่อง การวาดภาพ ชุดที่ 3 เรื่อง การฉีก ตัดปะ และชุดที่ 4 เรื่อง การพิมพ์ภาพ
2. แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 4 แผน
3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 3 ชุด ได้แก่ ชุดการประกอบภาพ ชุดการวาดภาพ และชุดการปั้น
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดประสบการณ์ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 82-83 ; สมนึก ภัททิยธานี, 2553 : 41) มี 3 ระดับ ดังนี้

- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย

วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสาน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกก่องหนองแขวงยาว
2. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงหลักการและเหตุผลให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายรับทราบ
3. ทดลองใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกก่องหนองแขวงยาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 20 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2554
4. หลังสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ และสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาความเที่ยงตรง (IOC) ของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์และแบบสอบถามความพึงพอใจ

- 1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ตามวิธีของโลเวทท์ (Lovett)
- 1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้สูตร E_1/E_2
 - 3.2 การหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามวิธีของกู๊ดแมนและชไนเดอร์ (Goodman & Schnider)
 - 3.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 85.46/88.02 สูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.7051 แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70.51
3. นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เฉลี่ยร้อยละ 78.57 และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 90
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์ โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ครูผู้สอนจะต้องเตรียมตัวให้พร้อม โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมให้เข้าใจอย่างชัดเจน และเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนให้พร้อม เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
 - 1.2 ก่อนให้นักเรียนทำกิจกรรมทุกครั้ง ครูผู้สอนต้องอธิบายหรือชี้แจงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจตรงกัน จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนสอนบรรลุจุดประสงค์ และมีประสิทธิภาพ
 - 1.3 ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมให้ครบตามที่ระบุไว้แผนการจัดกิจกรรม เพื่อให้กิจกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับอัตราเวลาเรียน ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครู

1.4 ครูผู้สอนควรฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ด้านการคิดแก้ปัญหาด้วยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักคิดและแก้ปัญหาที่แปลกใหม่นอกจากที่พบในบทเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผลการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดกิจกรรมกับการสอนปกติหรือรูปแบบการสอนวิธีอื่น เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนปฐมวัย

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการประดิษฐ์สร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับปฐมวัย

2.4 ควรจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และใช้วัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์ผลงาน

2.5 ควรศึกษาการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ในระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- _____ . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.
- ทิศนา ขัมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : ด้านสหวิชาการพิมพ์ 2553.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2553.
- เผชญิ กิจระการ. ดัชนีประสิทธิผล ใน เอกสารประกอบการสอนวิชา 305710 ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. การสร้างและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. อุดรดิตถ์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, 2550.
- สมนึก ภัททิยธนี. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2553.
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550.
- สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรรณิ สินธพานนท์. พัฒนาทักษะการคิด...พิชิตการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เสียงเสียง, 2552.
- สุขานันท์ ทองดี. ผลการใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความจากนิทานคุณธรรม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเขนตโยเซฟ บางนา จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ค.บ. ธนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2553.
- อารี พันธมณี. ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ไยไหม เอ็ดดูเคท, 2546.